

Kjersti Brønne
Oslo

Kammerspill. Barnet i psykoanalysen

Evelina Čiapaitė, Henrik Kamphus, Linda Johanne Rolfsen og Ingeborg Aarseth

Omtale av boken *Kammerspill. Barnet i psykoanalysen* forfattet av Evelina Čiapaitė, Henrik Kamphus, Linda Johanne Rolfsen og Ingeborg Aarseth.

Et barn i terapi tegnet en gang en av sine nære personer symbolisert som en lukket skattkiste. Kisten var låst, fortalte han, og nøkkelen var borte.

Mens jeg leste *Kammerspill*, kom jeg, av en eller annen grunn, til å tenke på dette barnet. Kanskje fordi boken på en måte ble som en skattkiste for meg, en som ikke var låst, en jeg kunne åpne. Og jeg ble ikke skuffet: Her er virkelig mange skatter, selv om ikke alle er like verdifulle.

I følge *Store norske leksikon*, er kammerspill et skuespill som er skrevet for få roller og for fremføring på en liten, intim scene. Stykket er gjerne karakterdrevet, med sparsom bruk av scenografi og andre ytre effekter. Boken har dermed en meget god og illustrerende tittel. Gjennom lesingen har jeg følt meg som vitne til dramatiske og i høy grad karakterdrevne hendelser, alle på liten scene og

med sparsom scenografi. Men for noen dramaer! De berører selve livet.

Her er det fire erfarne psykoanalytikere som generøst deler av sine erfaringer og refleksjoner. Boken er utgitt av Perpleks forlag, og er redigert av Henrik Kamphus og Jon Morgan Stokkeland. Sistnevnte har også skrevet forordet i boken. Etterordet er ved Torberg Foss, og der er også bidrag i boken fra Ingeborg Horgen Skjøsberg og Esther Ringdal. To av kapitlene er omarbeidede versjoner av artikler som tidligere har stått i *The Scandinavian Psychoanalytic Review*.

Helt til slutt i boken er en kombinert navneliste og ordforklaring.

«Oppdage, ikke oppdrage», skriver Henrik Kamphus i innledningen. En viktig påminning til alle oss som driver terapi av barn og unge. Viktig,

men akk, så vanskelig enkelte ganger.

Ved å starte med dette sitatet, som står som overskrift i innledningskapittelet, slår Henrik Kamphus an en tone i boken; nemlig anerkjennelsen av eldre kolleger og av tidligere tenkere og analytikers tanker og idéer. Han siterer her en klok, eldre psykoanalytiker, relativt nylig avdøde Anders Zachrisson som kom fra Sverige og gjorde en uvurderlig innsats i det psykoanalytiske miljøet i Norge gjennom femti år. Dermed er det også en liten touch av det nordiske. De fire forfatterne nevner og takker også andre kolleger og bidragsytere til sine analytiker-utdannelser. Spesielt nevner de den alt for tidlig avdøde psykoanalytiker og barneanalytiker Anne Kristin Rustad.

Det kan ikke være tvil om hvor krevende en analyse av et barn kan være. Nå er det ikke mange av oss som er analytikere. Det er sannsynligvis alt for få. Men vi er da tross alt noen som klamrer oss til tankegangen, og som etter beste evne forsøker å arbeide psykodynamisk, og dermed ha med oss den psykoanalytiske tenkningen som utgangspunkt for det vi gjør. Kan vi ha glede av denne boken? JA, det kan vi så absolutt.

Vi møter barn med vansker og problemstillinger vi alle kjenner, men her i møte med analytikere og deres forståelse og tolkninger. Først ute er et førskolebarn med psykosomatisk problematikk. Primitive, sterke projektive mekanismer dominerer, blir fanget opp og forstått av analytikeren. Jeg får tanker om hvordan jeg selv ville klart å hjelpe dette barnet med en eller to timer ukentlig psykoanalytisk orientert terapi. Det er ganske vondt å tenke at jeg sannsynligvis ville kommet til kort. Er det da slik med de fleste av historiene vi får presentert? Jeg vet ikke så sikkert hvordan det ville vært, men det som er klart, er at de terapeutiske veiene vi får presentert, er langvarige og dyptpløyende på en helt annen måte. Men betyr det at dette er bortkastet lesning hvis man ikke er analytiker? At det ikke er noen vits i å lese dette? Nei, så langt i fra! Lesning av disse berørende og engasjerende historiene kan så absolutt bidra til en dypere forståelse som kan øke vår innsikt og være til hjelp også i eget arbeid.

De åtte første kapitlene, og kapittel 12 om avslutning av terapi, tar oss direkte med inn i terapierommet. Det er pasienter fra førskolebarn til tenåringer, og også en spedbarns-observasjon. Vi får analytikernes egne refleksjoner om det som hen-

der i timene, om egne motoverføringer, tanker og handlinger, inkludert det som ble «feil», vekket overraskende reaksjoner eller var spesielt vanskelige å håndtere. Vi får teorier, både gamle, klassiske og nyere teorier. Freud er aldri langt borte. Heller ikke Klein med sitt spesielle fokus på barnets psykologiske utvikling. Her er, kort sagt, en rekke gode referanser, inkludert skjønnlitterære og mytologiske. Selv lar jeg meg fort begeistret av en slik utvidet måte å betrakte verden og menneskene på.

Det er som en reise å bli tatt med inn i analytikerens tankegang, så innsiktsfull, og med så mye kunnskap. Der jeg selv også synes jeg kan forstå, bringer forfatteren meg enda videre inn, kanskje i et nytt perspektiv ved å bringe inn en ny forståelsesmåte, en ny teori. Eller jeg blir presentert for tenkning jeg ikke har kjent til tidligere, eller ikke har forstått. Utallige ganger har jeg googlet, slått opp i bøker, og funnet fram gamle artikler under lesningen. Alt til ny ervervelse av kunnskap. Og glede. Men jeg synes også jeg kan ane at det ikke bare er den teoretiske kunnskapen som er avgjørende, men også analytikerens klokskap. Det er en trøst. Det er gjennomgående at de også analyserer seg selv underveis i terapien, at de undrer seg over sine egne responser og atferd overfor barnet.

Disse ni kapitlene fra terapierommet ville stått meget gått alene i boken. Selv om de mer «indirekte» kapitlene, de som består av samtaler, intervjuer, og et sidesprang til fransk analyse, er aldri så gode, for gode er de, synes jeg kanskje de virker litt unødvendige, som om de er med for å gi boken mer volum. Det er ikke dermed sagt at de ikke er interessante kapitler. Det er mye å hente der også. Jeg synes alltid det er givende og interessant å snakke med kolleger, både eldre og yngre. Jeg har også inntrykk av at fransk analyse er nokså ukjent for mange. Og det er synd. Den fortjener å bli trukket mer fram i lyset, så det er prisverdig at det gjøres her. Men, som nevnt: de kapitlene som tar oss direkte inn i analyserommet, kunne utmerket godt stått alene. Det er definitivt de som gir meg mest, og som er de mest verdifulle i denne skattkisten av en bok.

Boka avsluttes med et etterord av psykoanalytiker og dr. philos Torberg Foss. Hun påpeker bl a at den psykoanalytiske forståelsen i disse beretningene ikke fremstår som ferdig eller endelig, men hele tiden er under utvikling, og dermed blir levende. Hun viser også til at ingen av behandlingene har

startet med en teori, men at de har begynt med et barn på venterommet.

Denne boken er slik at jeg kan bli overveldet av all den kunnskap og erfaring som formidles, samtidig som jeg kan trøstes av at det ikke finnes fasit-svar. Det gir en åpenhet og et stort rom for utforskning.

Jeg holder fast ved at den er en skattkiste.

Helt til slutt: Boken har totalt 318 sider, og kan kjøpes fra Perpleks forlag: www.perpleksforlag.no.

Kjersti Brønne
Mellanrummets redaksjon